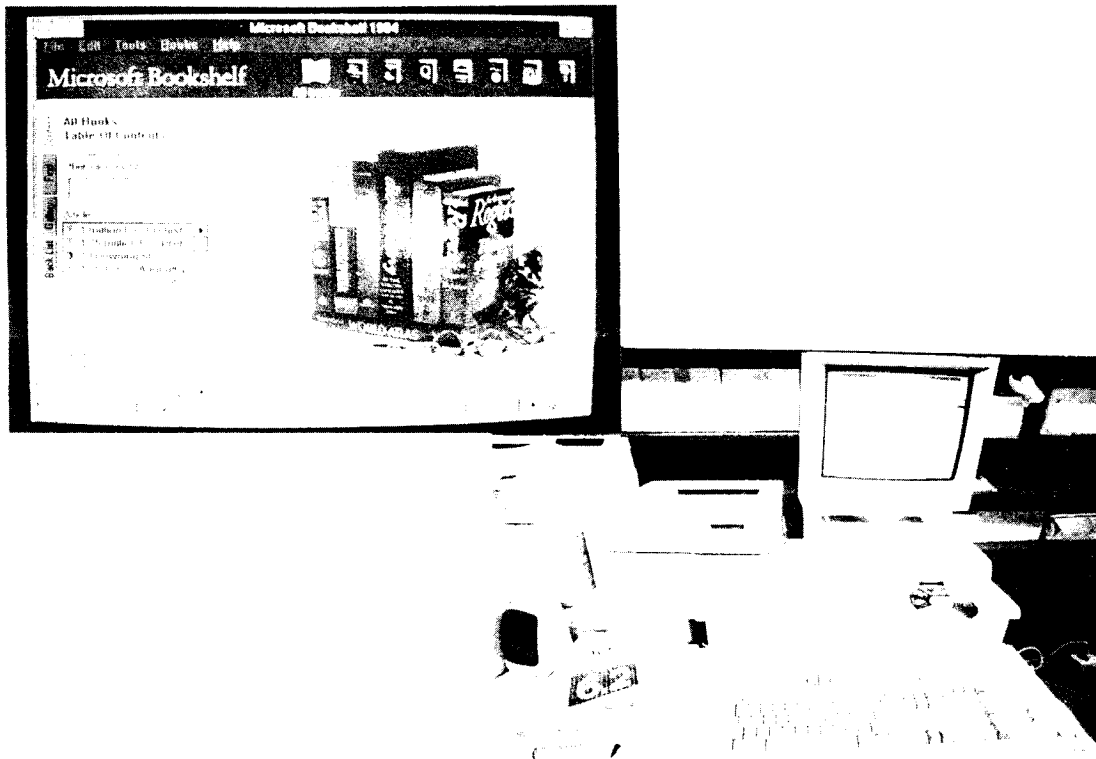

สารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ : การอ้างอิง/บรรณานุกรม

ผศ.ดร.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ

เสนอแบบแผนทั่วไปสำหรับการอ้างอิงสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ : สารนิเทศ จากฐานข้อมูลซีดี-รอม และฐานข้อมูลออนไลน์ รวมทั้งสารนิเทศที่เข้าถึงได้จากอินเทอร์เน็ต

Electronic Information : A Bibliographic Citation

Dr. Nonglak Minaikit

Presents a basic style for citing electronic information : information on CD-ROM and online databases, including information available via Internet.

สารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ : การอ้างอิง/บรรณานุกรม

ผศ.ดร. นงลักษณ์ ไม่นายกิจ*

ปัจจุบันในการค้นคว้าวิจัยนอกจากจะมีการใช้ข้อมูล/สารนิเทศในรูปแบบสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศนแล้ว ยังมีการใช้ข้อมูล/สารนิเทศประเภทสาระสังเขป และประเภทที่มีเนื้อหาเต็มจากฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูล ซีดี-รอม ตลอดจนข้อมูล/สารนิเทศที่เข้าถึงได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วย ซึ่งผู้เขียนรายงานการค้นคว้าวิจัยจำเป็นต้องมีการอ้างอิง หรือทำบรรณานุกรมประกอบเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงข้อมูล/สารนิเทศที่ได้ค้นคว้ามา และยังเป็นการแสดงถึงจริยธรรมทางวิชาการอีกด้วย ข้อเขียนนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะเสนอแบบแผนโดยทั่วไปสำหรับการอ้างอิง การเขียนรายการอ้างอิง/บรรณานุกรมของสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ในเบื้องต้นพอเป็นสังเขป

แบบแผนการอ้างอิงในการเขียนรายงานการค้นคว้าวิจัยอาจทำได้หลายแบบ แต่ที่นิยมใช้ในปัจจุบันจะอ้างแทรกปนไปในเนื้อหาโดยใช้ระบบ ผู้แต่ง-ปี (author-date) เช่น (สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ 2539) (Shah 1996) เป็นต้น

สำหรับแบบแผนการเขียนรายการอ้างอิง/บรรณานุกรมโดยทั่วไปของข้อมูล/สารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ มีดังนี้

ผู้แต่ง. ปี. ชื่อเรื่อง. [ประเภทของสื่อที่เข้าถึง]. เข้าถึงได้จาก : แหล่งข้อมูล/สารนิเทศ

รายละเอียดของการบันทึกรายการในแต่ละ ส่วนมีดังต่อไปนี้

1. ผู้แต่ง แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้แต่งที่เป็นบุคคล และผู้แต่งที่เป็นสถาบัน

1.1 ผู้แต่งที่เป็นบุคคล สำหรับผู้แต่งที่เป็นคนไทย ให้ใช้ชื่อ และชื่อสกุล สำหรับชาวต่างประเทศ ให้ใช้ชื่อสกุลขึ้นต้น แล้วตามด้วยชื่อตัวโดยใช้อักษรย่อ

ผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อผู้แต่งที่ระบุเป็นอันดับแรกไว้ก่อน เชื่อมด้วยคำว่า และ แล้วจึงใส่ชื่อผู้แต่งคนที่ 2 สำหรับข้อมูล/สารนิเทศภาษาอังกฤษเชื่อมด้วยคำว่า and

ใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อผู้แต่งคนแรกและคำว่า และ หรือ and

ผู้แต่ง 3 คน ให้ใส่ชื่อผู้แต่งทั้ง 3 คน โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค หลังชื่อผู้แต่งคนแรก และคนที่ 2 เชื่อมด้วยคำว่า และ หรือ and แล้วแต่กรณี แล้วจึงใส่ชื่อผู้แต่งคนที่ 3

* อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนขอขอบคุณทุกท่านที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูล/สารนิเทศเพื่อนำมาเป็นตัวอย่างในงานเขียนนี้

ผู้แต่งมากกว่า 3 คน ให้ใส่เฉพาะชื่อผู้แต่งคนแรก ตามด้วยคำว่า **และคณะ** หรือ **และคนอื่นๆ** ภาษาอังกฤษใช้ว่า **et. al.** หรือ **and others** (ในกรณีของงานในสาขาวิทยาศาสตร์นิยมใส่ชื่อผู้แต่งทุกคน ตามที่ปรากฏ)

ในกรณีที่ไม่ปรากฏผู้แต่ง ให้ใช้ชื่อเรื่องขึ้นต้นในรายการผู้แต่ง

1.2 ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน หรือ นิติบุคคลให้บันทึกชื่อสถาบัน/นิติบุคคลในรายการผู้แต่งหลัง รายการผู้แต่งใส่เครื่องหมายมหัพภาค

2. ปี ให้ใช้ตามที่ปรากฏ ซึ่งอาจจะเป็นปีพิมพ์(ในกรณีของหนังสือหรือบทความวารสาร) ถ้าไม่ปรากฏปี ให้ใช้ วัน เดือน ปี ที่ผู้เขียนรายงานเข้าถึง ข้อมูล/สารนิเทศ นั้นๆ หลัง ปี ใส่เครื่องหมายมหัพภาค

3. ชื่อเรื่อง (ให้ใช้แบบแผนเช่นเดียวกับชื่อเรื่องของหนังสือ หรือ บทความ แล้วแต่กรณี)

3.1 ชื่อเรื่อง ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศจะใช้อักษรตัวใหญ่ขึ้นต้นทุกคำ (ยกเว้นคำนำหน้านาม บุพพท สันธาน) หรือจะใช้อักษรตัวใหญ่ขึ้นต้นเฉพาะคำแรก แต่เมื่อใช้แบบใดแบบหนึ่ง แล้วจะต้องเป็น แบบเดียวกันตลอด

3.2 ชื่อเรื่องที่มีชื่อรอง หรือคำอธิบายชื่อเรื่อง ให้ใส่ชื่อรองไว้ด้วยโดยใช้เครื่องหมายวรรคตอน ระหว่างชื่อเรื่องและชื่อรองตามที่ปรากฏ ถ้าไม่ปรากฏเครื่องหมายให้ใช้ มหัพภาคคู่

3.3 ชื่อเรื่องของหนังสือให้ขีดเส้นใต้ หรือใช้อักษรตัวหนัก หรือ ตัวเอน แล้วใส่เครื่องหมาย มหัพภาค

3.4 ในกรณีชื่อเรื่องของบทความวารสาร ให้ใส่มหัพภาคข้างท้ายแล้วใส่บทความรวมทั้งมหัพภาค ไว้ในเครื่องหมายัญประกาศอีกที่หนึ่งแทนการขีดเส้นใต้

สำหรับบทความวารสารนี้ จำเป็นต้องระบุชื่อวารสาร ปีที่ ฉบับที่ และเลขหน้าของบทความไว้ด้วย (ดังตัวอย่างที่ 2 และ 3)

4. ประเภทของสื่อที่เข้าถึง ให้ระบุว่าเป็น [ออนไลน์] [Online] [ซีดี-รอม] [CD-ROM] แล้วแต่กรณี แล้วใส่มหัพภาคข้างท้าย

5. เข้าถึงได้จาก : ภาษาอังกฤษใช้ว่า **Available:**

ในกรณีที่ข้อมูล/สารนิเทศเป็นสาระสังเขป (Abstract) ให้ใช้คำว่า สาระสังเขปจาก : หรือ Abstract from :

6. แหล่งข้อมูล/สารนิเทศ หมายถึงแหล่งที่จะได้ข้อมูลมา (เปรียบเทียบกับสถานที่พิมพ์ และ สำนักพิมพ์ ของหนังสือ) ให้ระบุรายละเอียดที่เพียงพอแก่การที่จะเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ค้นได้ เช่น DIALOG, BRS, FirstSearch หรือถ้าใช้อินเตอร์เน็ต ให้ระบุวิธีที่ใช้ในการค้นหา เช่นโปรโตคอล (Telnet, FTP, WWW) ตลอดจน Directory และ File ต่างๆ แล้วแต่กรณี

สำหรับแหล่งข้อมูล/สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตนี้ ถึงแม้จะเป็นข้อมูลในเรื่องเดียวกันก็อาจแตกต่างกันไปตาม host หรือ site ที่ผู้เขียนรายงานใช้ก็ได้

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างบรรณานุกรมสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์บางประเภท

สาระสังเขปออนไลน์

ตัวอย่างที่ 1 สาระสังเขปหนังสือจากฐานข้อมูล DIALOG เพิ่มข้อมูล ERIC

Walker, G., and Janes, J. 1993. Online Retrieval : A Dialogue of Theory and Practice. Englewood, CO : Libraries Unlimited. [Online]. Abstract from: DIALOG(R) File: ERIC Item: ED368378

ตัวอย่างที่ 2 สาระสังเขปบทความวารสารจากฐานข้อมูล DIALOG เพิ่มข้อมูล ERIC

Johnson, D. 1995. "Student Access to Internet: Librarians and Teachers Working Together to Teach Higher Level Survival Skills." Emergency Librarian 22, 3: 8-12. [Online]. Abstract from : DIALOG(R) File: ERIC Item: EJ 497895

ตัวอย่างที่ 3 สาระสังเขปบทความวารสารจากฐานข้อมูล BRS เพิ่มข้อมูล LISA

Jackson, S. 1990. "Demographic and Social Trends: Implications for the Information Profession: Part 2." Library Management 11, 6: 4-17. [Online]. Abstract from : BRS File : LISA Item : 91-3621

ตัวอย่างที่ 4 สาระสังเขปบทความวารสารจาก OCLC FirstSearch

Gouod, D.M., and Gruben, W.C. 1994. "GATT and the New Protectionism." Economic Review [Online]. Abstract from : FirstSearch Mail <oclc-fs@oclc.org>

สาระสังเขปบนซีดี-รอม

ตัวอย่างที่ 5 สาระสังเขปหนังสือจากเพิ่มข้อมูล ERIC ของบริษัท SilverPlatter

Realizing the Potential of Information Resources: Information, Technology, and Service. 1996. Boulder, CO: CAUSE. [CD-ROM]. Abstract from: SilverPlatter File: ERIC Item: ED392340

ตัวอย่างที่ 6 สารสังเขปบทความวารสารจาก แฟ้มข้อมูล ERIC ของบริษัท SilverPlatter

1994. "Guides, Clearinghouses, and Value-added Repackaging: Some Thoughts on How Librarians Can Improve the Internet." Reference Services Review 22, 4: 11-16. [CD-ROM]. Abstract from: SilverPlatter File: ERIC Item : EJ493349.

ข้อมูลที่มีเนื้อหาเต็มบนอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่างที่ 7 จากฐานข้อมูล MIS บริษัทผู้จัดการ ผ่าน WWW

"ไอศกรีม." 1996. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.car.chula.ac.th/mis/mkdata96/food-96/ice-cre.html>

ตัวอย่างที่ 8 จากฐานข้อมูล Newabac มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ผ่าน WWW

"ยาม่า ยาบ้า" 2540. [ออนไลน์]" เข้าถึงได้จาก:<http://www.au.ac.th/Newabac/special/E/index.html>

ตัวอย่างที่ 9 จากฐานข้อมูลของ USIA ผ่าน WWW

"Fact Sheet: The Telecommunications & Act." 1996. [Online]. Available: <http://www.usia.go...s/gii/commerce.text>

ตัวอย่างที่ 10 ข้อมูลเข้าถึงได้จาก gopher

Cowhey, P.F., and McKeown, M.M. 1996. "The Promise of a New World Information Order." [Online]. Available: <gopher://198.80.3...global/promise.txt>

ตัวอย่างที่ 11 ข้อมูลเข้าถึงได้จาก gopher

Noam. E.M. 1994. "Telecommunication Policy Issues for the Next Century." [Online]. Available: <gopher://198.80.36.../global/telcom.txt>

ข้อมูล/สารนิเทศอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่างที่ 12 ข้อมูลที่เข้าถึงได้จาก FTP

"Uninterruptable Power Source (UPS) FAQ." 1995. [Online]. Available: <ftp://161.200.32.34/pub/mirrors/FAQ/UPS-fag>

ตัวอย่างที่ 13 ข้อมูลที่เข้าถึงได้จาก WWW ของ CNN

แบบ ข “New Standards for TVs that Would be Compatible for PCs.” 1997. [Online]. Available:
<http://www.cnn.com/TECH/9704/07/tv.standards.reut/index.html>

ตัวอย่างที่ 14 ข้อมูลประเภทข่าวที่เข้าถึงได้จาก WWW ของ Altavista

แบบ ข Shah, S. 1997. “Medical Manual by Ferri from K2 now Available.” [Online]. Available:
<http://www.altavista.digital.com/cgi-bin/news?msg@comp%2esys%2enewton%2eprogrammer%26medical>

ข้อมูล/สารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์นี้ในวันจะมีปริมาณมากขึ้นอย่างมหาศาล และมีประเภทต่างๆ อันหลากหลาย สามารถเข้าถึงได้จากแหล่งต่างๆ ด้วยวิธีต่างๆ ซึ่งผู้ใช้สารนิเทศจำเป็นต้องติดตามอย่างใกล้ชิดตลอดเวลาโดยไม่หยุดยั้ง จึงจะได้ข้อมูล/สารนิเทศที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์อย่างไรก็ดีในการทำรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมของสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ ขอให้คำนึงถึงรายละเอียดของการที่จะเข้าถึงข้อมูล/สารนิเทศที่นำมาอ้างอิงหรือประกอบการเขียนเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันที่มาของข้อมูล/สารนิเทศ และเพื่อจริยธรรมทางวิชาการด้วย สำหรับข้อเขียนและตัวอย่างที่นำมาเสนอในที่นี้เป็นเพียงส่วนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ที่เป็นจริงในสิ่งแวดล้อมของสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันนี้

บรรณานุกรม

American Psychological Association. 1994. Publication Manual of the American Psychological Association. 4th ed. Washington, D.C.: American Psychological Association.

Li, X. and Crane, N.B. 1993. Electronic Style : A Guide to Citing Electronic Information. Westport: Meckler.

University of Chicago Press. 1993. The Chicago Manual of Style. 14th ed. Chicago: University of Chicago Press.